

POSTANOWIENIE

18 grudnia 2024 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Roman Trzaskowski

na posiedzeniu niejawnym 18 grudnia 2024 r. w Warszawie

w sprawie z wniosku M.M.

z udziałem M.M.-1

o podział majątku wspólnego,

na skutek skargi kasacyjnej M.M.

od postanowienia Sądu Okręgowego w Warszawie

z 26 czerwca 2023 r., V Ca 61/23,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. pozostawia rozstrzygnięcie o kosztach postępowania kasacyjnego w orzeczeniu kończącym postępowanie w sprawie.**

UZASADNIENIE

Postanowieniem z 26 czerwca 2023 r. Sąd Okręgowy w Warszawie oddalił apelacje wnioskodawczyni oraz uczestnika od postanowienia wstępnego Sądu Rejonowego dla Warszawy - Mokotowa w Warszawie z 14 lipca 2022 r. ustalającego, że udział wnioskodawczyni w majątku wspólnym stron wynosi 1/10, natomiast udział uczestnika 9/10.

W skardze kasacyjnej wnioskodawczyni skierowanej przeciwko rozstrzygnięciu o oddaleniu jej apelacji, w uzasadnieniu wniosku o jej przyjęcie do rozpoznania, skarżąca wskazała przyczynę kasacyjną określoną w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Z art. 398¹ § 1 k.p.c. wynika, że skarga kasacyjna przysługuje co do zasady od prawomocnych orzeczeń sądów drugiej instancji, a więc orzeczeń wieńczących dwuinstancyjne postępowanie sądowe, w którym sądy obu instancji dysponują pełną kognicją w zakresie faktów i dowodów. Jednakże zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania tylko wtedy, gdy w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. W zamyśle ustawodawcy skarga kasacyjna stanowi zatem nadzwyczajny środek zaskarżenia, którego rozpoznanie przez Sąd Najwyższy musi być uzasadnione względami o szczególnej doniosłości, wykraczającymi poza indywidualny interes skarżącego, a mającymi swoje źródło w interesie publicznym, w szczególności przez zapewnienie jednolitej wykładni i stosowania prawa. Wyłączną podstawą oceny pod kątem przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania są wskazane w niej przyczyny kasacyjne wraz z uzasadnieniem (art. 398⁴ § 2 k.p.c.).

Zgodnie z utrwalonym stanowiskiem Sądu Najwyższego, skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., jeżeli zachodzi niewątpliwa, widoczna na pierwszy rzut oka, tj. bez konieczności głębszej analizy, sprzeczność orzeczenia z przepisami prawa nie podlegającymi różnej wykładni (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z 24 sierpnia 2016 r., II CSK 94/16, niepubl.) i w wyniku takiego naruszenia prawa zapadło w drugiej instancji orzeczenie oczywiście wadliwe. O przyjęciu skargi kasacyjnej do rozpoznania nie decyduje samo oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego przez sąd, który wydał zaskarżone orzeczenie, lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia (zob. np. postanowienia Sądu Najwyższego z 15 października 2015 r., III CSK 198/15, niepubl.; z 13 kwietnia 2016 r., V CSK 622/15, niepubl.; z 2 czerwca 2016 r., III CSK 113/16, niepubl.; z 27 października 2016 r., III CSK 217/16, niepubl.; z 29 września 2017 r., V CSK 162/17, niepubl.; z 7 marca 2018 r., I CSK 664/17,

niepubl.; z 18 kwietnia 2018 r., II CSK 726/17, niepubl.; z 5 października 2018 r., V CSK 168/18, niepubl.).

Skarżąca nie wykazała, by zaskarżone orzeczenie było dotknięte tego rodzaju nieprawidłowościami.

Stosownie do art. 43 § 2 k.r.o. warunkiem ustalenia nierównych udziałów małżonków w majątku wspólnym jest łączne spełnienie dwóch przesłanek: istnienia ważnych powodów oraz przyczynienia się małżonków do powstania majątku wspólnego w różnym stopniu. W orzecznictwie Sądu Najwyższego wyjaśniono, że fakt pozostawania małżonków w separacji nie jest samodzielnie wystarczająco „ważnym powodem” uwzględnienia wniosku o ustalenie nierównych udziałów w majątku wspólnym, zwłaszcza gdy spowodował ją (zawinił) małżonek występujący z takim żądaniem, jednak fakt ten należy uwzględniać, jako istotny element oceny, w sytuacji, gdy chodzi o separację długotrwałą, utrzymywaną ostatecznie decyzją obojga małżonków, którzy przez cały czas jej trwania gospodarowali w pełni odrębnie i samodzielnie, i żadnego majątku wspólnie nie gromadzili. Istotna w tym względzie może być proporcja obu okresów w małżeństwie. Nie jest przy tym wykluczona sytuacja, w której rozstrzygnięcie o ustaleniu nierównych udziałów zapadnie na korzyść małżonka winnego rozkładu pożycia małżeńskiego. Wina w tym względzie nie jest bowiem czynnikiem przesądzającym o odmowie ustalenia nierównych udziałów „na korzyść” małżonka winnego, bez względu na cały kontekst sytuacyjny (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 24 kwietnia 2013 r., IV CSK 553/12; OSNC-ZD 2014, z. B, poz. 24). Wyjaśniono również, że ważnymi powodami w rozumieniu art. 43 § 2 k.r.o. są takie okoliczności, które oceniane z punktu widzenia zasad współżycia społecznego sprzeciwiają się przyznaniu jednemu z małżonków korzyści z tej części majątku wspólnego, do powstania której ten małżonek się nie przyczynił (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z 19 grudnia 2012 r., II CSK 259/12, OSNC 2013, nr 7-8, poz. 92). Ważnym powodem może być zatem długotrwała separacja małżonków, podczas której, za ich obopólnym porozumieniem, każdy z nich gospodarował samodzielnie i dorabiał się niejako „na własny rachunek”, skoro bowiem w rezultacie takiego porozumienia majątek wspólny pochodzi wyłącznie z dochodów jednego z małżonków uzyskanych w czasie, kiedy drugi z nich nie

przyczyniał się wcale do jego powstania (art. 27 k.r.o.), względy natury etycznej sprzeciwiają się ustaleniu równych udziałów (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 23 września 1997 r., I CKN 530/97, niepubl.).

Z poczynionych w sprawie ustaleń faktycznych wynika, że strony pozostawały w wieloletniej separacji faktycznej, która trwała od połowy lat 80-tych XX w. (od 1986 r.). Uczestnik dopiero po 1989 r. zgromadził znaczny majątek, przeprowadzając prywatyzację P. w M., a następnie zakładając na jego bazie firmę deweloperską, która stała się źródłem jego dużych, ponadprzeciętnych dochodów. Wkład finansowy, który wprost przyczynił się do ukształtowania obecnego majątku wspólnego, powstał w chwili, gdy małżonkowie byli w faktycznej separacji, a ich związek małżeński uległ rozpadowi i każde z małżonków odrębnie zaspokajało swoje potrzeby życiowe, zarządzało posiadanymi zasobami finansowymi i samodzielnie, bez wsparcia i pomocy ze strony współmałżonka, budowało swój majątek. W świetle poczynionych w sprawie ustaleń faktycznych argumentacja wniosku nie przekonuje, że stawiane Sądowi Okręgowemu zarzuty mają charakter oczywisty w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. a zatem prowadziły do wydania oczywiście nieprawidłowego orzeczenia, które nie powinno się ostać.

Z tych względów Sąd Najwyższy, na podstawie art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., postanowił jak w sentencji.

[a.ł]

(K.L.)

